

Ставчук Н.В.
викладач
УДПУ імені Павла Тичини
м. Умань

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ

Анотація: У роботі розглядаються труднощі, що виникають при перекладі науково-технічного тексту з німецької мови на українську. Наводяться способи перекладу науково-технічного тексту та особливості перекладу.

Summary: The paper deals with the difficulties encountered in translating the scientific and technical texts from the German language into the Ukrainian language. The methods of translation the scientific and technical texts and the peculiarities of translation are provided.

Ключові слова: науково-технічний переклад, труднощі перекладу, методи перекладу.

Key words: scientific and technical translation, difficulties of translation, methods of translation.

Бурхливий розвиток науково-технічних знань в сучасному суспільстві призвів до появи в мові великої кількості спеціальної лексики, а, отже, і величезного обсягу науково технічної літератури, переклад якої виступає як важливий інструмент співпраці в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Знання основних перекладознавчих аспектів значно підвищує ефективність спілкування з представниками інших країн в галузі науки і техніки.

Вивченню термінів науково-технічної галузі приділяють значну увагу як українські, так і зарубіжні вчені. Це питання у своїх працях розглядали Т.Кияк, Б. Клименко., А. Коваленко, Д. Лотте, К. Сухенко та інші. До поняття «науково-технічна література» входять такі її різновиди, як власне науково-технічна література, а саме монографії, збірники та статті з різних проблем науки і техніки; навчальна науково-технічна література (підручники, довідники і т.д.); науково-популярна література з різних галузей техніки; технічна і супровідна документація, технічна реклама, патенти та ін. [2].

В. Н. Базилев зазначає, що «технічний переклад - це практична діяльність, пов'язана з письмовим і усним перекладом на іншу мову матеріалів технічного характеру; вивчення закономірностей і особливостей перекладу технічних текстів; вивчення рідною та іноземною мовами власне технічних питань для цілей технічного перекладу»[1, с. 198]. Переклад науково-технічного тексту має на увазі стислість, точність і ясність, тому в ньому відсутні елементи емоційної вираженості, такі як, наприклад, метафори. Для того щоб перекладати з німецької мови на українську мову, і навпаки, необхідно мати уявлення про граматику обох мов і про стиль науково-технічної літератури. Не слід допускати дослівного перекладу, тому що це може привести до нісенітності. Граматичні явища німецької мови, хоча і схожі з граматичними явищами української мови, мають і відмінності. Наприклад, в німецькій мові є означений і неозначений артиклі, складні форми минулого часу і т.д., що не мають відповідників в українській мові. Речення в науково-технічному тексті на німецькій мові часто бувають довгими і складними за своєю структурою. Особливі труднощі складають складні речення, коли до головного речення приєднується кілька підрядних речень, які роз'єднують речення. Тому часто при перекладі виникає необхідність розділити речення на кілька самостійних речень. Як правило, в реченні спочатку наводиться відома інформація, а потім нова, при чому найважливіше ставиться на останнє місце. Однак в німецькій мові це правило може бути порушене зв'язку з тим, що присудок в німецькій мові має чітко встановлене місце.

У науково-технічному тексті використовуються тільки розповідні і наказові речення. Наприклад: «Betrachten wir ...», «Nehmen wir ...» перекладаються на українську мову «Розгляньмо...», «Візьмімо...».

У німецькій науково-технічній літературі часто використовується Passiv (пасивний стан), який перекладається формами на «-ся» або поєднанням «бути» з дієприкметником. Але в українській мові його можна перекладати різними способами, не спотворивши при цьому змісту. Наприклад:

Diese Methode **wurde** im Unterricht **betrachtet**.

- 1) *«Цей метод розглядався на уроці».*
- 2) *«Цей метод був розглянутий на уроці».*
- 3) *«Цей метод розглядали на уроці».*

Характерною рисою сучасної науково-технічної літератури є використання скорочень та аббревіатур. Науково-технічна література є сферою широкого вживання різних скорочень – як тих, що увійшли до мови і зафіксовані у словниках, так і авторських, що створені тільки на конкретний випадок і зафіксовані лише в одному тексті. У деяких видах текстів скорочення іноді становлять 50 відсотків усіх слововживань та 15 відсотків словникового складу [3].

Отже, можна зробити висновок, що науково-технічний переклад відрізняється від інших видів перекладу своїми лексичними, граматичними і стилістичними особливостями. При перекладі науково-технічних текстів домінуючими є засоби, які забезпечують об'єктивність, логічність і компактність викладу: терміни, пасивні дієслівні конструкції, складні слова, дієслівні форми теперішнього часу, неозначено-особові і безособові структури, різноманітність синтаксичних структур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базылев В. Н. Основные понятия переводоведения (отечественный опыт): терминологический словарь-справочник . Отд. языкознания; отв. ред. к. филол. н. М. Б. Раренко. М.: ИНИОН РАН, 2010. 260 с.
2. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. А.Я. Коваленко. Київ, 2002. с. 58-59.
3. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. К.М. Сухенко. К.: вид-во Київ. ун-ту, 2000. 124 с.